

GELIJKE BEHANDELING

Monitor Discriminatie Fryslân 2010



Tûmba is het Friese expertisebureau ter voorkoming en bestrijding van discriminatie. Tûmba ondersteunt individuen, organisaties en bedrijven bij vragen en voorvallen die te maken hebben met discriminatie. Per situatie wordt, in nauw overleg met de klant, bekeken wat de beste weg naar een oplossing is. Op scholen werken we met docenten, leerlingen en studenten aan preventie van discriminatie. We stimuleren, in samenwerking met verschillende partners, het doorvoeren van beleid dat gelijke behandeling waarborgt.

Kerntaken van Tûmba op het gebied van gelijke behandeling:

- > Discriminatie Meldpunt klachtbehandeling en registratie
- > Monitoring
- > Advies
- > Preventie

Deze publicatie geeft een beeld van de dienstverlening van Tûmba. Ook is de Monitor Discriminatie opgenomen. De Monitor toont een overzicht van de discriminatiemeldingen in Fryslân in 2010.

Tûmba is het provinciale centrum voor wereldburgerschap en gelijke behandeling. Uitgangspunt zijn de mensenrechten hier en elders in de wereld. Naast projecten over discriminatie en gelijke behandeling, voert Tûmba ook projecten uit gericht op internationale samenwerking (Fair Trade, globalisering en duurzame ontwikkeling). Zie voor het complete aanbod www.tumba.nl.

Gelijke Behandeling 1

Discriminatie Meldpunt 2

Monitor Discriminatie 3

Preventie 8



Workshop met spelvorm

Wie van de drie, 2010



75% van de Friezen denkt dat discriminatie veel voorkomt (Onderzoeksbureau VraaghetdeVries, 2010).

Melden kan telefonisch, per mail of via een klachtenformulier op de website.

Ook een getuige van discriminatie kan een voorval melden bij Tumba.

DISCRIMINATIE MELDPUNT

Discriminatie is het ongelijk behandelen van mensen op basis van persoonlijke kenmerken die er niet toe doen. Discriminatie is verboden. Discriminatie kan diep ingrijpen in het leven van mensen.

Discriminatie doet zich onder andere voor bij sollicitatieprocedures, op het werk, op school, in winkels, in discotheken of op straat. Ook kan discriminatie voortkomen uit beleidsregels van overheden, instellingen en bedrijven. Soms wordt openlijk gediscrimineerd, bijvoorbeeld door dreigementen of pesterijen, maar vaker is het verborgen en subtiel.

Er zijn twee mogelijkheden bij het melden van discriminatie: (1) melder wenst alleen registratie of (2) melder wenst ondersteuning bij het zoeken naar een oplossing (klachtbehandeling).

De hulp bij klachtbehandeling is professioneel en gratis. Uitgangspunt is hoor en wederhoor. Alle stappen worden besproken met de melder. De werkwijze vindt plaats volgens een landelijk protocol (te vinden op de website).

WETGEVING

Artikel 1 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens stelt dat alle mensen vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren zijn. Deze verklaring is in verschillende verdragen uitgewerkt in wetgeving tegen discriminatie. In Nederland is artikel 1 van de Grondwet het uitgangspunt voor de bestrijding van ongelijke behandeling.

De antidiscriminatie-wetgeving bestaat met name uit: Internationaal Verdrag Uitbanning Rassendiscriminatie (IVUR); Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten, artikel 26 en 27 (IVBPR); Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en fundamentele vrijheden, artikel 14 (EVRM); Wetboek van Strafrecht, de artikelen 90a, 137c t/m g, 429a en 266; Algemene Wet Gelijke Behandeling; Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij arbeid; Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte; Wet gelijke behandeling mannen en vrouwen; Wet onderscheid bepaalde of onbepaalde tijd; Wet onderscheid arbeidsduur; Arbeidsomstandighedenwet (ARBO), artikel 1, lid 3.

Artikel 1 Grondwet: 'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.'



Fryslân 2010

De Monitor geeft een beeld van de meldingen van ongelijke behandeling in Fryslân. Het gaat hierbij om ervaren discriminatie. In sommige gevallen heeft de rechter of een klachtcommissie objectief vastgesteld dat er daadwerkelijk sprake was van discriminatie. Bij het grootste deel van de meldingen valt dat niet objectief vast te stellen. Dat komt doordat de meeste incidenten niet voor een rechter of een commissie gebracht worden. Vaak wordt al in een eerder stadium een oplossing gevonden door bemiddeling. Ook zijn er meldingen waarbij geen vervolgstappen plaatsvinden, omdat een melder alleen een registratie wenst.

	2006	2007	2008	2009	2010
Melding slachtoffer of getuige	99	122	140	224	217
Registratie eigen onderzoek Tûmba	4	24	16	20	18
Melding derden, met name politie	-	-	17	15	57
Totaal aantal registraties	103	146	173	259	292

De stijging in het aantal registraties valt te verklaren door een toename van de naamsbekendheid van het meldpunt en door het opnemen van politieregistraties over discriminatie vanaf 2008.

Meldingen van derden

Politieregistraties zijn in de Monitor opgenomen om een zo compleet mogelijk beeld te geven. Een politieregistratie betreft een aangifte of melding bij de politie over discriminatie. Bijvoorbeeld over een mishandeling waarbij discriminerende opmerkingen zijn geuit. Ook registreert de politie hakenkruisbekladdingen als burgers dit aangeven. De politie registreerde in 2010 meer bekladdingen dan voorheen (39 in 2010). Dit verklaart de grote toename van meldingen van derden.

Eigen onderzoek Tûmba

In vacatures wordt soms gevraagd naar een werknemer tussen de 16 en 20 jaar. Of specifiek naar een man of vrouw. De wet omschrijft wanneer dergelijke eisen gesteld mogen worden. In de praktijk blijkt dat mensen vaak ten onrechte uitgesloten worden. Er is dan sprake van 'verboden onderscheid naar leeftijd of geslacht'. Tûmba neemt in zo'n geval contact op met het bedrijf en verstrekt informatie over de wetgeving. Voorvallen, waarbij we op eigen initiatief actie ondernemen zonder dat er melding van is gedaan door een burger, zijn geregistreerd onder 'eigen onderzoek Tûmba'.

34% van de Friese inwoners kent het discriminatie meldpunt (Onderzoeksbureau VraaghetdeVries, 2010).

Uit onderzoek blijkt dat er bij het registreren van discriminatie-ervaringen sprake is van onderrapportage. In Fryslân zegt een kwart van de inwoners getuige te zijn geweest van discriminatie en een op de tien Friezen was zelf slachtoffer (Onderzoeksbureau VraaghetdeVries, 2010).

'Allen die
Nederland
vonden in se
allen selijk
b. Discrimin

*Bij enkele meldingen zijn meerdere gronden genoemd door de melder. Bijvoorbeeld bij afwijzing voor een baan: 'U bent te oud en we zoeken een man'.

Meldingen over herkomst en huidskleur omvatten 34% van het totaal aantal registraties. Al jaren is dit de meest gemelde discriminatiegrond. Juridische term voor deze discriminatiegrond is ras.

die zich in
nd bevinden,
n gelijke
ijk behan-
minatie

Gronden

Een grond geeft aan 'op grond waarvan' iemand ongelijk wordt behandeld, bijvoorbeeld op grond van huidskleur, taal of handicap. Overeenkomstig de wet onderscheidt Tûmba bij de registratie van meldingen verschillende discriminatiegronden. Meldingen met een niet-wettelijke grond zijn bijvoorbeeld uiterlijk, travestie, inkomen of sociale omstandigheden.

Discriminatiegrond	2006	2007	2008	2009	2010
Antisemitisme	5	7	6	1	46
Arbeidsduur/-contract	0	0	1	6	0
Burgerlijke staat	5	0	1	1	0
Friese taal	2	1	3	5	3
Geslacht	2	6	7	24	18
Godsdienst	1	5	6	9	14
Handicap of ziekte	6	7	16	27	25
Herkomst, kleur (ras)	48	49	77	93	100
Leeftijd	7	37	29	29	33
Levensovertuiging	0	1	1	6	6
Nationaliteit	1	5	6	13	12
Politieke overtuiging	1	2	1	2	4
Seksuele gerichtheid	6	8	6	17	18
Niet wettelijke grond	19	18	13	26	24
Totaal	103	146	173	259	*303

Antisemitisme

In 2010 zien we een forse toename van de registraties over antisemitisme. Dit wordt veroorzaakt door hakenkruisbekladdingen die door de politie zijn geregistreerd. Van de 46 registraties op antisemitisme gaan 39 over bekladdingen.

Friese taal

Friestaligen ervaren soms discriminatie bij het gebruik van het Fries. De communicatie met semi-overheden in de Friese taal is wettelijk geregeld. Maar het gaat niet altijd om overheden, het kan ook gaan om communicatie met bedrijven. In die gevallen kan de Commissie Gelijke Behandeling ingeschakeld worden. Soms melden ook niet-Friestaligen discriminatie, bijvoorbeeld als men bij een sollicitatie onterecht eisen stelt aan Friestaligheid. Maar de meeste meldingen over het Fries zijn afkomstig van Friestaligen.

Een homoseksuele jongen loopt 's avonds laat alleen op straat. Onbekende jongens spreken hem aan en beginnen te slaan en te schoppen. Tegelijkertijd roepen ze 'We maken je dood, homo'. Gelukkig kan de jongen snel ontsnappen aan zijn belagers.

Terreinen

Met terrein wordt de plaats bedoeld waar de melder discriminatie heeft ervaren, bijvoorbeeld op het werk, in de woonwijk of in een winkel.

Terrein	2006	2007	2008	2009	2010
Arbeid	16	50	40	73	67
Buurt, wijk, openbare ruimte	18	16	40	54	103
Collectieve voorzieningen	13	16	17	27	21
Commerciële voorzieningen	12	9	17	32	17
Horeca, amusement	6	7	6	5	12
Huisvesting	5	7	5	7	7
Media, reclame	1	2	3	6	7
Onderwijs	5	3	16	15	26
Politie, Openbaar Ministerie, Justitie	3	8	10	10	12
Privé-sfeer	10	8	5	7	6
Publieke en politieke opinie	5	6	10	9	3
Sport en recreatie	1	0	1	4	7
Overig, anders	8	14	3	10	4
Totaal	103	146	173	259	292

Aard van de melding	2006	2007	2008	2009	2010
Omstreden behandeling	62	93	89	136	132
Bedreiging	1	2	4	9	18
Geweld	2	9	9	15	36
Overige vijandige bejegening*	26	35	67	95	152
Overig	12	7	4	4	4
Totaal	103	146	173	259	**342

Opvallend is de toename van het aantal bedreigingen en geweld in de registraties.

Aard

Discriminatie heeft verschillende verschijningsvormen. Het kan gaan om belediging, al dan niet in combinatie met vernieling of geweld. Ook kan het gaan om uitsluiting of 'anders' behandeld worden zonder dat hiervoor een objectieve reden is. Men spreekt dan van Omstreden behandeling. Enkele voorbeelden hiervan zijn: niet toegelaten worden in een discotheek, afgewezen worden voor een baan, niet in aanmerking komen voor een woning of een hypotheek, niet bediend worden in een winkel.

*Onder *Overige vijandige bejegening* 2010 valt vernieling (17 keer), bekladding (45 keer), belediging en pestgedrag. De groei van *Overige vijandige bejegening* wordt deels veroorzaakt door de toename van het aantal bekladding-registraties.

**In één zaak kunnen meerdere vormen van discriminatie voorkomen, bijvoorbeeld vernieling en belediging. Dit verklaart voor een deel de toename onder *Overige vijandige bejegening*.

'Allen die in Nederland worden ingevallen deld. De wegens

Een gezin adopteert een kind. In de CAO is het recht op extra ouderschapsverlof geregeld voor het eerste levensjaar van een biologisch eigen kind. Volgens de werkgever geldt dit recht niet voor ouders van een adoptiekind. Deze ouders vinden dit ongelijke behandeling en vragen juridisch advies.

Gezamenlijke aanpak discriminatie

Meldingen van discriminatie worden geanonimiseerd doorgegeven aan landelijke en Europese onderzoekers. In de rapporten van het Fundamental Rights Agency van de Europese Unie zijn bijvoorbeeld ook Friese gegevens verwerkt. Om de gegevens te kunnen vergelijken, wordt zoveel mogelijk op een landelijke uniforme manier geregistreerd.

Tûmba biedt de Monitor Discriminatie Fryslân aan beleidsmakers en ketenpartners aan. Mede op basis van de Monitor kan men keuzes maken voor beleid om gelijke behandeling te stimuleren.

Homo-emancipatie in multicultureel Fryslân

In samenwerking met de gemeente Leeuwarden, het Friese COC en het bureau Angelique Esser voert Tûmba het project Homo-emancipatie uit. Thema is het samengaan van seksuele en culturele diversiteit. Wij ontwierpen de werkvorm *Wie van de drie*. Met dit spel wordt homodiscriminatie en vooroordelen bespreekbaar op scholen. De succesvolle methode is inmiddels overgenomen door organisaties elders in het land. Ook is er een Friese koplopergroep gevormd, bestaande uit voornamelijk homoseksuele mensen met een diverse achtergrond qua religie en afkomst. Deze groep oriënteerde zich op het thema 'homoseksualiteit in een multiculturele omgeving' en schreef hierover een publicatie (bij Tûmba aan te vragen).

De Friese gemeenten

De Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen is in 2009 ingevoerd. Voor alle Friese gemeenten en haar inwoners vormt Tûmba het discriminatiemeldpunt. Zie voor het gemeentelijk overzicht de pagina hiernaast.

Een buitenlands gezin komt nieuw in een dorp wonen. Buren weigeren hen te accepteren en gooien eieren en vuurwerk tegen de ramen. Ook wordt de hitlergroet gebracht en schreeuwt men leuzen als 'white power'. De politie en het maatschappelijk werk zijn ingeschakeld. Na veel inspanning wordt de situatie rustiger.

Een hulpverleenster komt voor het eerst bij een cliënt en wordt uitgescholden op grond van haar huidskleur. Er was geen sprake van een conflict of aanleiding. De werkgever vraagt Tûmba juridisch advies en besluit aangifte te doen.

Twee jongens met een getinte huidskleur worden tijdens een busrit door de chauffeur verzocht op de grond te gaan zitten. Er zijn op dat moment meer mensen in de bus die staan. De jongens ervaren het verzoek als vernederend en denken dat het om hun huidskleur gaat. Tûmba organiseert een gesprek tussen de buschauffeur en de jongens waarna het probleem samen is opgelost.

Meldingen per gemeente	Woongemeente-melder	Plaats voorval
Achtkarspelen	13	9
Ameland	0	0
Boarnsterhim	3	3
Dantumadeel	4	5
Dongeradeel	15	14
Ferwerderadeel	4	3
Franekeradeel	2	10
Gaasterlân-Sleat	4	4
Harlingen	7	10
Heerenveen	19	27
Het Bildt	2	1
Kollumerland c.a.	2	3
Leeuwarden	107	93
Leeuwarderadeel	3	2
Lemsterlân	0	1
Littenseradiel	3	2
Menaldumadeel	7	4
Ooststellingwerf	2	1
Opsterland	12	10
Schiermonnikoog	0	0
Skarsterlân	8	11
Smallerland	16	26
Súdwest Fryslân	16	18
Terschelling	0	0
Tytsjerksteradiel	9	6
Vlieland	0	0
Weststellingwerf	5	4
Onbekend*	19	13
Overig**	10	12
Totaal	292	292

De 107 registraties over Leeuwarden, in de kolom Woongemeente-melder, bevatten 38 hakenkruisbekladdingen die door de politie zijn geregistreerd.

*De rubriek *Onbekend* betreft meldingen uit Fryslân waarbij de gemeente onbekend is.
 **De rubriek *Overig* betreft twee kolommen. Eerste kolom: buiten Fryslân meldt iemand over een voorval in Fryslân. Tweede kolom: een Friese inwoner meldt over een voorval buiten Fryslân.

*die zich in
 nd bevinden,
 selijke
 ik behan-
 minatie*

Een werknemster is 61 jaar en komt in aanmerking voor een vast arbeidscontract. De werkgever vindt haar te oud en wil geen vaste overeenkomst aangaan. Na tussenkomst van Tûmba, waarbij de werkgever op de hoogte wordt gebracht van de wetgeving en het doel van de wetgever, verstrekt het bedrijf alsnog het arbeidscontract.

Tûmba

Eewal 56
8911 GT Leeuwarden
T (058) 215 77 71
F (058) 215 77 72
E info@tumba.nl
I www.tumba.nl

Discriminatie Meldpunt

T (058) 213 32 33
I www.tumba.nl of
I www.discriminatie.nl

Tûmba is aangesloten bij de
Landelijke Brancheorganisatie
van Antidiscriminatiebureaus.

Volg Tûmba op Facebook
en Twitter!

PREVENTIE

**Tûmba geeft trainingen aan scholen, bedrijven en instellingen.
Ook een groepsbijeenkomst op particulier initiatief is mogelijk.**

Voor beroepsgroepen

- > Training *Reageren op...* Als professional omgaan met discriminatie op de werkvloer, in de klas of in een jongerengroep
- > Voorlichting over wetgeving en antidiscriminatie
- > Diversiteitbeleid in de organisatie

Voor jongeren (en andere specifieke groepen)

- > *Zoals jij en ik?*, over de invloed van vooroordelen, werkvorm met levensgrote poppen
- > *Sluiers & Slipjes*, jongeren in gesprek over kleding en beeldvorming
- > *Ferhalen fan Fierrens*, een migrant vertelt zijn of haar verhaal aan de groep
- > *Wie van de drie*, spelvorm voor homo-emancipatie
- > Tûmba-party, een huiskamerbijeenkomst
- > Preventie op maat, een workshop of gastles op maat gesneden

Bezoek de website van Tûmba

- > Verdiepingsmateriaal voor scholieren en studenten over actuele thema's (zie weblog)
- > Aanbod projecten
- > Onderzoeksrapporten met cijfers en trends
- > Actualiteit

Aan te vragen

- > *Da's een ander verhaal*, folder met het aanbod voor scholen en (welzijns)instellingen
- > Divers lesmateriaal om zelf te gebruiken in de klas
- > *Discriminatie? Melden helpt*, folder over het melden van een discriminatie-ervaring
- > Publicatie over seksuele en culturele diversiteit (homo-emancipatie in een multiculturele omgeving)



Tûmba
O E R G R I N Z E N

Tûmba wordt financieel gesteund door alle Friese gemeenten (Achtkarspelen, Ameland, Het Bildt, Boarnsterhim, Dantumadeel, Dongeradeel, Ferwerderadeel, Franekeradeel, Gaasterlân-Sleat, Harlingen, Heerenveen, Kollumerland, Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Lemsterlân, Littenseradiel, Menaldumadeel, Ooststellingwerf, Opsterland, Schiermonnikoog, Skarsterlân, Smallingerland, Súdwest Fryslân, Terschelling, Tytsjerksteradiel, Vlieland, Weststellingwerf), de Provincie Fryslân, kerken en Woon Friesland.

